

Indenfor den tredje største Gruppe (Papirindustrien) i Bogbinderier og Kartonfabrikker (flere end Mænd). Omtrent $\frac{2}{3}$ af samtlige industriarbejdende Kvinder er beskæftigede indenfor disse 3 Erhvervsgrupper. Endelig er Bogtrykkerfaget meget søgt af Kvinder.

For at faa Oplysning om Kvindernes Arbejds- og Lønforhold har jeg — efter Fabrikinspektørens Anvisning — dels besøgt en Del Fabrikker i Stockholm og paa Stedet indhentet Oplysninger fra saavel Arbejdsgivere som Arbejdere, dels studeret en Del Statistik — udgivet af „Kommerskollegii“ særlige Afdeling for Arbejdsstatistik. En udførlig Statistik over Lønbevægelsen i Almindelighed findes imidlertid ikke, derimod har „Kommerskollegium“ i 1908, 1910 og 1911 udgivet en meget udførlig Redegørelse over Forekomsten og Indholdet af *Kollektivaftaler* mellem Arbejdsgivere og Arbejdere i forskellige Erhvervsgræne. Saadanne Kollektivaftaler anvendes i Sverige i stedse stigende Grad ved Regulering af Forholdet mellem Arbejdsgivere og Arbejdere. Ved *Kollektivaftale* forstaaes ifølge Kommerskollegiets Definition „skriftlig fastslaaede generelle Regler med Hensyn til Løn og andre Arbejdsvilkaar eller overhovedet Forholdet mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, hvilke Regler ved Granskning af foreliggende Handlinger viser sig at være Resultat af Overenskomster mellem een Arbejdsgiver, flere Arbejdsgivere eller en eller flere Arbejdsgiverorganisationer paa den ene Side og flere Arbejdere, sammensluttede eller ikke sammensluttede i en eller flere Organisationer, paa den anden Side.“

Kollektivaftalen er altsaa noget andet end en Arbejdsaftale, idet denne sidste medfører en Overenskomst mellem Arbejdsgiver og Arbejder om Ansættelse og Udførelse af Arbejdet, hvorimod Kollektivaftaler ikke *behøver* at forpligte Parterne til henholdsvis Arbejdsoverdragelse og Udbetaling af Løn og Arbejdsudførelse. I saa Tilfælde suppleres Kollektivaftalen med en Arbejdsaftale.

Kollektivaftaler har i Sverige vundet stor Udbredelse indenfor Fabrikindustrien, og paa de Arbejdspladser, hvor Kollektivaftaler gælder, omfatter disse omtrent lige saa mange Kvinder som Mænd (procentvis). Hermed være dog ikke sagt, at de kvindelige Arbejdere i lige saa høj Grad som Mændene har deres Arbejdsvilkaar regulerede ved Kollektivaftaler. Hvis man undersøger de Industrier, som beskæftiger et forholdsvis stort Antal Kvinder, som Beklædnings- og Tekstilindustrien, ser man, at Kollektivaftaler kun har ringe Udbredelse indenfor disse Fag, hvorimod andre Fag, der ogsaa i stor Udstækning benytter kvindelig Arbejdskraft, men tillige stor mandlig, som f. Eks. *Tobaksindustrien*, har et stort Antal Kollektivaftaler.

Jeg har paa Grundlag af forskellige Tabeller søgt at udregne, hvor mange af *Stockholms* kvindelige Industriarbejdere der havde deres Løn fastsat ved Kollektivaftaler (der foreligger ingen speciel udarbejdet Statistik for Stockholm), og mener at turde fastslaa, at dette gælder ca. 42 pCt. af dem.

Indenfor Nærings- og Nydelsesmiddelindustrien er saaledes ikke mindre end 2,272 lønnede ifølge Kollektivaftaler, det vil sige ca. 63 pCt., deraf alene i Tobaksindustrien 1,227; indenfor Beklædningsindustrien naar Procenttallet derimod ikke højere end til ca. 25 pCt., selvfølgelig fordi dette Fag næsten udelukkende har kvindelige Udøvere.

Indholdet af Kollektivaftaler i forskellige Næringsgræne.

1) Nærings- og Nydelsesmiddelindustrien.

a) Bagerier og Konditorier. I Aaret 1890 blev de første Kollektivaftaler indgaaet indenfor denne Haandtering, og i de følgende Aar er saa godt som alle Arbejdssteders Arbejds- og Lønforhold blevet reguleret paa denne Maade. Bestemmelser om *Arbejdstid* findes i alle Aftaler; i Rug- og Hvedebrødsbagerier er Nettoarbejdstiden pr. Uge i de allerfleste Tilfælde 60 Timer, men varierer for øvrigt mellem 57—66. Aftalerne søger at sikre Arbejderne saa vidt mulig fuldstændig Frihed Søndag og Helligdag, idet Arbejdet i Regelen slutes Lørdag (Aften før Helligdag, Kl. 4—6 Eftermiddag) og paabegyndes Søndag Aften Kl. 12—2 Nat. I flere Aftaler prøver man at indskrænke Natarbejdets Varighed, idet der foreskrives 7 à 8 Timers Hvile imellem Kl. 6—7—8 Eftermiddag og 6—7—8 Formiddag. Hvad Kvinderne an-